

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de erroribus Pelagianorum, de Gratia, de
Iustificatione & Merito, de Virtutibus Theologicis, & quatuor Cardinalibus,
ac de ineffabili mysterio Incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

Disp. V. De motivo Incarnationis,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77342](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77342)

capitur dispositionem, seu capacitatem, operatur effectus; & in Christo producit iustitiam commutativam, non verò in aliis hominibus. Nec mirum, sicut enim Christo non conferebat aliquem effectum secundarium, quem causat in alijs hominibus, nimirum filiationem adoptivam; quia Christus, cum esset Filius Dei naturalis, erat incapax adoptionis: ita & eadem gratia potest in illo esse radix alicujus virtutis, quam non potest producere in alijs hominibus, ob illorum incapacitatem. Ex his

154. Inferes primò, quod si humanitas Christi relinqueretur à Verbo, amitteret iustitiam commutativam ad Deum, sicut tunc eo ipso talis homo fieret Filius Dei adoptivus; quia in tali casu humanitas Christi esset quidem incapax iustitiæ commutativæ ad Deum, eò quòd non posset esse principium satisfactionis infinitæ, sed fieret capax filiationis adoptivæ, quia ille homo Filius Dei naturalis esse desineret.

155. Inferes secundò, iustitiam commutativam Christi & nostram esse diversæ rationis & speciei, quia habent actus & objecta diversæ rationis: actus enim nostræ iustitiæ commutativæ, ex Aristotele 5. Ethic. cap. 2. est actio humana constituens perfectam æqualitatem inter hominem & hominem: actus verò iustitiæ commutativæ Christi, est actio Theandrica constituens perfectam æqualitatem inter Deum offensum, & humanum genus offendens; unde hæc iustitia pertinet ad ordinem hypostaticum, & soli personæ divinæ in natura assumpta competere potest; nostra verò spectat ad ordinem naturæ, vel gratiæ. Item objectum iustitiæ Christi est jus divinum, nostræ humanum, quæ iura sunt diversissimæ rationis. Denique iustitia nostra commutativa, habet tantum rationem iustitiæ; iustitia verò commutativa Christi, ita in se habet rationem formalem iustitiæ, ut etiam eminenter contineat rationem misericordiæ, magnificentiæ, & religionis. Ita enim reddit æquale Deo pro offensis, in quo consistit ratio iustitiæ, quod etiam reddat superabundans, in quo consistit virtus magnificentiæ; & hæc ratio non potest ab alia separari, quia implicat Deo reddi æquale pro offensis, nisi etiam reddatur superabundans; sola enim satisfactio suppositi divini potest esse æqualis offensæ, & hæc necessitatio est superabundans & excedens. Similiter iustitia commutativa Christi continet eminenter rationem misericordiæ, quia non potest suppositum divinum, cum sit impeccabile, reddere Deo æquale pro offensis proprijs, sed tantum pro alienis. Continet etiam eminenter virtutem religionis, quia suppositum divinum non potest Deo reddere æquale pro offensis, nisi exhibendo actum valoris simpliciter infiniti, atque adeò nisi etiam reddatur æquale Deo pro ipsius excellentiæ & beneficijs ab eo collatis: Ergo iustitia commutativa Christi, ita in se habet formaliter rationem iustitiæ, quòd eminenter contineat virtutem magnificentiæ, misericordiæ, & religionis. Et per hoc maximè commendatur excellentia talis iustitiæ, utpote quæ maximè accedat ad perfectionem eminentialem divinorum attributorum.

DISPUTATIO V.

De motivo Incarnationis.

Ad articulum 3. & 4. D. Thomæ.

Explicatà Incarnationis possibilitate, convenientiâ, & necessitate, consequens est ut causam illius motivam investigemus, & finem propter quem à Deo facta est declaremus, de quo agit Sanctus Doctor art. 3. & 4. hujus quæstionis.

ARTICULVS PRIMVS.

An Deus, ex vi decreti quod habuit, carnem sumpisset, Adamo non peccante?

Certum est, Deum potuisse carnem assumere, etiam si Adam non peccasset, cum Incarnatio cum peccato essentialem nexum non habeat: unde solum difficultas est de eo quod fuisset de facto, si Adam non peccasset. Dixi verò ex vi decreti quod Deus habuit, nam utrum si homo non peccasset, habuisset Deus aliud decretum assumendi carnem, non propter remedium peccati, sed propter alia motiva, res est omnino incerta & dubia; cum hoc non possit colligi ex Scriptura, per quam solum nobis innotescunt quæ ex sola Dei voluntate dependent. Unde D. Thomas 1. Timoth. 1. lect. 4. *Deus ordinavit scienda, secundum quod res sciende erant, & nescimus quid ordinasset, si non præcivisset peccatum.* Solum ergo difficultas est, an ex vi præsentis decreti, Verbum carnem assumeret, Adamo non peccante, quod idem est ac inquirere, an detur in Deo decretum aliquod efficax mittendi Verbum in carne, non connexum cum peccato, vel omne decretum efficax quod de Incarnatione datur in Deo, sit cum peccato connexum? Si enim hoc secundum dicatur, non veniret Christus ex vi præsentis decreti, Adamo non peccante; si verò asseratur primum, veniret peccato Adami non existente. Hoc præmissò.

In hujus celeberrimæ difficultatis resolutione, duæ versantur oppositæ sententiæ: Altera est negativa, quam amplectuntur Thomistæ cum Angelico Præceptore hic art. 3. & ex Patribus Societatis Vazquez, Valentia, Lessius, Delugo, Theophilus Raynaudus, Amicus, Petavius, & alij: Altera affirmativa, quam tuentur Scotus & ejus discipuli, qui docent Incarnationem fuisse à Deo efficaciter volitam duplici decreto, altero terminato ad substantiam Incarnationis, altero terminato ad circumstantiam possibilitatis; primumque independens fuisse à futuritione peccati & prævisione illius; secundum verò fuisse à peccato dependens, ac proinde venturum Christum ex vi primi decreti, Adamo non peccante, non quidem in carne passibili, sed in impassibili. Suarez verò, Ysambertus, Martinonius, alijque ex Recenrioribus, licet cum Scoto conveniant in hoc decreto statuendo, ab illo tamen dissentiant, in eo quod Scotus asserit remedium peccati non fuisse motivum substantiæ Incarnationis ex vi primi de-

creti, sed solum circumstantiæ passibilitatis: Suarez autem, etsi substantiam Incarnationis ex vi primi decreti volitam esse doceat ob excellentiam mysterij, tanquam motum sufficiens, asserit tamen ex vi secundi decreti volitam fuisse non solum circumstantiam, sed etiam substantiam Incarnationis, ob remedium peccati, tanquam motum sufficiens, ut sic salvet Verbum incarnatum fuisse propter nostram salutem; nec inconveniens reputat eundem effectum à duplici causa adæquata finali procedere.

§. I.

Conclusio negativa statuitur, & ratione D. Thomæ
suadetur.

Dico igitur: ex vi præsentis decreti, Verbum Divinum carnem humanam non assumpsisset, si homo non peccasset.

3. Probatur conclusio ratione D. Thomæ hic art. 3. ad hanc formam redacta. Decretum Incarnationis, cum sit supra naturæ debitum, non nisi per revelationem nobis innotescere potest: At quotiescunque Scriptura Sacra, Concilia, vel SS. Patres, quibus Deus suam voluntatem revelavit, de huiusmodi decreto faciunt mentionem, aliam ejus causam motivam non assignant, quàm liberationem à peccato, seu redemptionem hominis à servitute peccati: Ergo ex vi decreti quod Deus habuit de facto, Verbum carnem non assumpsisset, Adamo non peccante. Major est certissima, unde tota difficultas devolvitur ad Minorem, quæ quoad singulas partes probatur.

In primis ergo plura extant Scripturæ testimonia, quibus aperte significatur, Deum non venisse in mundum per Incarnationem, nisi ut peccatores salvos faceret: Matth. 18. & Lucæ 19. *Veni filius hominis querere & salvum facere quod perierat.* 1. ad Timoth. 1. *Fidelis sermo & omni acceptione dignus, quod Christus Iesus venit in hunc mundum peccatores salvos facere.* Lucæ 5. *Non egent qui sani sunt medico, sed qui male habent, non veni vocare iustos, sed peccatores ad penitentiam:* quod est idem ac si diceret, non venissem nisi ægroti opus habuissent medico, seu totum humanum genus eguisset redemptione. Denique Joan. 3. Christus dicebat: *Sic Deus dilexit mundum, ut filium suum unigenitum daret, ut omnis qui credit in eum non pereat, sed habeat vitam æternam. Non enim misit Deus filium suum in mundum, ut judicet mundum, sed ut salvetur mundus per ipsum.* Eadem etiam & non alia assignatur ratio à Concilijs, præcipuè à Nicæno in Symbolo fidei, ubi dicitur: *Qui propter nos homines, & propter nostram salutem descendit de cælis, & incarnatus est de Spiritu Sancto, & homo factus est.*

5. Accedunt testimonia SS. Patrum: Irenæus enim lib. 5. adversus hæreses cap. 14. sic ait, *Si non haberet caro salvari, nequaquam Verbum Dei caro factum esset.* Athanasius orat. 3. contra Arianos: *Quod autem Filius Dei homo factus est, nunquam accidisset, nisi hominum necessitas causam præbuisset.* Nazianzenus orat. 36. *Quanam humane propter nos suscepta natura causa exiit? Nempe ut nos omnes salutem adipisceremur. Quid enim aliud asferri potest? Cyillus Alexandrinus dialog. 5. de Trinit. circa medium: Si non peccassetmus,*

A neque factus esset nobis similis filius Dei. Ambrosius lib. de Incarnationis Dominicæ sacramento cap. 6. *Quæ erat causa Incarnationis, nisi ut caro quæ peccaverat redimeretur?* Augustinus serm. 8. de verbis Domini, *si homo non peccasset, filius hominis non venisset.* Et serm. sequenti, *Nulla causa fuit veniendi Christo Domino, nisi peccatores salvos facere: tolle morbos, tolle vulnera, nulla est medicina causa.* Item in oratione ad B. Virginem, sic eam alloquitur: *Vt quid nescium peccati pro peccatoribus pareres, si deesset qui peccasset? aut quid mater fieres Salvatoris, si nulla esset indigentia salutis?* Leo Papa Sermon. de Nativitate. *Si homo ad imaginem & similitudinem Dei factus in suo honore permanisset, nec diaboli fraude deceptus, à lege sibi posita per concupiscentiam deviasset, Creator mundi creatura non fieret; neque aut sempiternus temporalitatem subiret, aut æqualis Deo Patri Filius, formam servi & similitudinem carnis peccati assumeret.* Petrus Cellensis Abbas in lib. de panibus: *Non inclinaret cælos partus virginis, si pomum prohibitum non contingeret Eva tactus temerarius.* Denum Abbas Rupertus de operibus Spiritus Sancti cap. 6. Christum alloquens, *Et siquidem (inquit) multum tibi debemus nos Deus Christe, quia homo factus es: At tu è contra multum nobis debes homo Christe, quia propter nos in Deum assumptus es: nam nisi fuisset peccatores, causa cur tu assumi in Deum deberes, nulla fuisset, &c. Nisi peccassent servi, nec assumpta fuisset in Dominum Deum natura servilis.*

Huic rationi D. Thomæ duas adhibent responsiones Adversarij. Aliqui enim in primis dicunt Scripturam, & SS. Patres, non assignare quidem aliam rationem Incarnationis, quàm reparationem generis humani, sive remedium peccati, sed ex hoc non sequi eam esse solam, aut etiam præcipuam, quia ex autoritate negativa nihil concluditur.

D Verùm hæc responsio nullius est momenti: cum enim de illis quæ ex sola Dei voluntate dependent, non possumus aliam habere notitiam, nec aliter sentire, quàm secundum quod in Sacra Scriptura traduntur, & ex sola Dei voluntate pendeat ordinare Incarnationem ad hunc aut illi finem, bene sequitur quod si non alia assignatur illius ratio à Scriptura & SS. Patribus, præter generis humani reparationem, non aliam quoque nos assignare possumus.

Addo quod in rebus magni momenti, optimum est argumentum ex autoritate negativa Sacra Scripturæ: unde quia Scriptura Sacra ubi loquitur de mundi creatione, unius tantum mundi facit mentionem, per legitimam consequentiam deducimus esse tantum unum mundum. Similiter quia facit tantum mentionem de Incarnatione secundæ personæ Trinitatis, credimus eam tantum fuisse incarnatam. Item quia tres solum personas in Deo nominat, nusquam verò quatuor, tres tantum esse personas in Deo, ut certissimum fidei dogma recipitur.

E Addo etiam quod aliqui ex SS. Patribus jam citatis, non solum dicunt Verbum fuisse incarnatum, ob reparationem generis humani, sed insuper etiam asserunt, quod non fuisset incarnatum, peccato non existente; & sic hæc solutio eorum testimonijs applicari nequit.

Secundò respondent Scoti Discipuli, Scripturam, Concilia, & SS. Patres, locis citatis, assi-

gnare solum rationem Incarnationis quoad modum, non autem quoad substantiam; quia scilicet facta est in carne passibili, propter remedium peccati, non autem absolute quoad substantiam: unde dicunt quod si Adam non peccasset, Verbum non fuisset quidem incarnatum in carne passibili & mortali, absolute tamen, & quoad substantiam, incarnatum fuisset.

10. Sed hæc responsio, quæ est azylum ordinarium Adversariorum, facile potest convelli. Primò quia SS. Patres non dicunt quod Deus propter nos factus est passibilis, humanitate assumptâ, sed asserunt quod propter nos factus est homo: Neque dicunt propter se assumpsisse naturam humanam, & propter nos tantum eam addidisse passibilem, sed asserunt absolute propter nos assumpsisse ipsam naturam humanam.

11. Secundò SS. Patres locis citatis asserunt, quod nisi homines indiguissent redemptione, Verbum non esset homo, nec fieret creatura: Sed hoc non potuissent asserere absolute, si non existente peccato Verbum fuisset incarnatum absolute & quoad substantiam, licet non in carne passibili; quia homo impassibilis est verè & propriè homo, & creature impassibiles, ut Angeli, sunt æque propriè creature, ac passibiles: Ergo hæc solutio menti Sanctorum Patrum non congruit.

12. Tertiò sequitur ex hac solutione improprie dici in Symbolo, Verbum Divinum propter nostram salutem descendisse de cælis: Sed hoc non est dicendum: Ergo nec illud. Sequela probatur. Idem est Verbum propter nostram salutem descendisse de cælis, & fuisse carnem factum propter nostram salutem: At improprie affirmatur assumpsisse carnem propter nostram salutem, si nostra salus non fuit ratio aut motivum Incarnationis quoad substantiam, sed solum quoad modum, seu circumstantiâ passibilitatis: Ergo nec propriè salvatur ipsi propter nostram salutem descendisse de cælis.

13. Quartò contra hanc solutionem bene argumentatur Vazquez hic disp. 10. cap. 4. ubi sic discursat. Id quod potest fieri duobus modis, ex eo quod uno ex illis non fiat, non dicitur absolute non fieri, cum absoluta negatio omnem modum excludat: Ergo si Adamo non peccante Christus veniret, licet in carne impassibili, falsa esset absoluta Patrum locutio asserentium non venturum Christum, Adamo non peccante.

14. Confirmatur & magis illustratur hic discursus isto exemplo. Sicut qui dicit Regem v. g. hodie non venturum in istam civitatem, non tantum asserit ipsum non venturum hoc vel illo modo determinato, videlicet armatum, vel non armatum, in curru, vel extra currum; sed absolute, sive quod nullo modo veniet; quia nimirum negatio est adeo, ut vulgò dicitur, malignantis naturæ, ut totum destruat. Ita similiter SS. Patres qui affirmant absolute, simpliciter, & sine ulla restrictione, Christum venturum non esse, Adamo non peccante, censentur velle ipsum nullo modo venturum, neque in carne passibili neque impassibili.

15. Denique D. Chrysostomus serm. 1. Pentecost. ait: *Deo chara est Ecclesia, propter Ecclesiam enim extensum est cælum, diffusum est mare, extensus aër, fundata terra &c.* prosequitur eodem modo dicere totius mundi naturalis constitutionem esse factam à Deo in gratiam Ecclesiæ; deinde subicit de ordine supernaturali, & miraculoso: *Propter Ecclesiam pelagus scindebatur, fidebatur petra, sivebat manna de cælo &c.* Propter Ecclesiam Propheta, propter Ecclesiam Apo-

A *stoli, imò propter Ecclesiam unigenitus Dei factus est homo.* Hæc Chrysostomus, cujus ratio loquendi postulat, ut quemadmodum in gratiam Ecclesiæ facta est substantialiter cæli & terræ creatio, ac effectio miraculorum, & institutio prophetiæ ac apostolatus; ita & Incarnatio quæ unigenitus Dei Filius factus est homo, sit substantialiter propter Ecclesiam, & non solum quoad modum seu circumstantiam passibilitatis. Unde Apostolus 1. ad Corinth. 2. *Loquimur Dei sapientiam in mysterio quæ abscondita est, quam predestinavit Deus ante secula, in gloriam nostram.* Sapientia autem illa est Verbum incarnatum, ut patet ex verbis sequentibus: *Quam nemo principum hujus sæculi cognovit, si enim cognovissent, nunquam Dominum gloriæ crucifixissent:* Ergo ex Apostolo sapientia Dei incarnata, subindeque Incarnationis mysterium, quoad substantiam, in gloriam & salutem hominum prædestinatum seu decretum fuit.

§. II.

Alia ratio fundamentalis nostræ conclusionis expenditur.

16. Secunda ratio fundamentalis nostræ conclusionis sic breviter proponi potest. Cum Deus Incarnationem primò efficaciter decrevit, voluit Verbum incarnari in carne passibili: At decretum Incarnationis in carne passibili pendet à præscientia peccati Adami: Ergo si Adam non peccasset, Deus ex vi decreti quod habuit sese hypostaticè communicandi naturæ humanæ, nullo modo incarnatus fuisset. Minor & Consequentia patent, Major verò, in qua est difficultas, sic ostenditur. Cum primò Deus efficaciter voluit Incarnationem, vel voluit Verbum incarnari in carne impassibili, vel in carne passibili, vel absolute, in communi, & quoad substantiam, nihil in particulari decernendo de passibilitate aut impassibilitate: Primum aut tertium dici nequeunt: Ergo secundum necessariò asserendum est. Major patet ex sufficienti enumeratione omnium modorum quibus potest intelligi Deum primò decrevisse Incarnationem Verbi. Minor autem probatur primò quoad primam partem. Si Deus primò voluisset efficaciter Verbum incarnati in carne impassibili, de facto assumpsisset carnem impassibilem: Sed hoc est contra fidem passionis & resurrectionis Christi: Ergo &c. Sequela patet, alias enim unum è duobus necessario esset admittendum, aut quod primum illud Incarnationis decretum non fuisset efficax, & sic non fuisset sortitum effectum, Adamo non peccante, aut quod fuit postea mutatum in subsequenti signo rationis, suppositâ permissione & prævisione peccati, per aliud decretum quo Deus Incarnationem prius prædestinatam in carne impassibili, voluit esse in carne passibili in remedium peccati, quod repugnat immutabilitati Dei & perfectioni suæ providentiæ, quæ non est incerta & volubilis, sicut nostra, ob limitationem intellectus nostri & voluntatis.

17. Probatur etiam secunda pars. Duobus modis fingi potest Deum voluisse primò Incarnationem, seu unionem hypostaticam, abstrahendo à carne passibili aut impassibili: Primò scilicet, ita ut solum in communi & quasi in confuso decreverit assumere naturam aliquam creatam, non deter-

K k x ij

minando an angelicam, vel humanam. Secundò ita ut voluerit quidem hanc naturam, humanam scilicet, in specie & in individuo sibi hypostaticè unire; non determinando tamen, an cum carne passibili aut impassibili: Sed uterque modus est impossibilis: Ergo &c. Major patet, Minor probatur multipliciter. Primò quia actus efficax voluntatis divinæ terminatur ad rem in particulari cum omnibus accidentibus, circumstantijs, & modis, cum quibus debet esse in particulari; tunc enim necesse est actum esse inefficacem, & conditionatum, quando terminatur ad rem sub eo statu sub quo non est ponibilis in actu: Ergo repugnat Deum voluisse primò & efficaciter Incarnationem Verbi, & voluisse eam solùm in communi, & in confuso, aut quoad substantiam præcisè, abstrahendo à carne passibili aut impassibili. Consequentia est evidens, repugnat enim eam de facto existere hoc modo in communi, aut abstractam à passibilitate & impassibilitate, sed debet necessariò esse in aliqua natura individua, passibili, aut impassibili determinatè.

18. Secundò probatur Minor. Intelligere & velle aliquid in communi, & postea in particulari, cum omnibus accidentibus, circumstantijs, & modis, dicit imperfectionem intellectus nostri & voluntatis: Ergo non potest habere locum in Deo.

19. Tertio Minor probatur. In actibus divini intellectus & voluntatis non reperitur ordo prioris & posterioris, nisi secundum ordinem objectorum ad quæ terminantur, ita ut terminare passivum unius, sit ratio terminationis passivæ alterius; unde cognitio essentiae divinæ est prior in Deo cognitione creaturarum, quia essentia est ratio cognoscendi creaturas: At inter Incarnationem in communi, aut secundum substantiam, abstrahendo à passibilitate aut impassibilitate, & eandem in particulari sumptam, non est ordo ille dependentiæ & causalitatis; nam Incarnatio in communi, aut secundum substantiam, non est causa etiam universalis Incarnationis in particulari, & quoad modum & circumstantias: Ergò chimericum omnino est dicere, Deum voluisse prius efficaciter Incarnationem in communi, quam eam voluerit determinatè, & quoad omnes circumstantias in particulari.

20. Denum Minor principalis suadet, Prædestinatio, cum sit pars objectiva divinæ providentiæ, ut in Tractatu de prædestinatione ostendimus, attendit omnes circumstantias singulares rei prædestinatæ, seu prædestinatæ: Sed decretum quo Deus primò voluit & præordinavit Incarnationem, fuit prædestinatio Christi Domini: Ergo respicit omnes particulares circumstantias illius, & consequenter per illud fuit prædestinitum, in qua carne determinatè Christus esset venturus.

21. Confirmatur & magis illustratur hæc ratio: Deus non habuit decretum aliquod dandi gloriam electis indefinitum, abstrahendo ab hoc vel illo gradu, sed in gradu certo & determinato voluit ejusmodi gloriam illis conferre; aliàs divina providentia circa electos esset confusa & indeterminata, utpote se extendens duntaxat ad substantiam rei volitæ, non verò ad omnes & singulas illius circumstantias, ut communiter docent Theologi in Tractatu de prædestinatione. Ergo similiter Deus nullum habuit decretum terminandi hypostaticè naturam humanam ut sic, prout abstrahit à passibili & impassibili carne, aliàs divina providentia esset circa Incarnationem confusa &

A indeterminata, quia se extenderet duntaxat ad ejus substantiam, non verò ad singulas illius circumstantias.

§. III.

Modus dicendi Suarez & Martinoni refellitur.

12. S. Varez & Martinonius, ut ab his argumentis sese expediant, docent Incarnationem quoad substantiam fuisse efficaciter volitam propter duos fines totales, nempe propter bonitatem intrinsecam & excellentiam ipsius mysterij, quæ fuit prior redemptioni, & vera ac principalis causa motiva decreti Incarnationis, & propter remedium peccati, quod fuit causa movens ad ejus accelerationem, firmansque præcedentem voluntatem se incarnandi propter gloriam Christi, & excellentiam hujus mysterij. Unde comparant Deum volentem se incarnare, homini qui jam determinavit efficaciter ire Romam, ut subveniat filio suo, quem graviter ibi ægrotantem novit operà suâ indigere; ac ei professionem paranti supervenit nuntius referens aliquod sui amici negotium postulare etiam ut Romam eat; quo nuntio iterum movetur ad proficiscendum Romam, ut antea destinaverat. Ita Deus (inquiunt) decreverat Incarnationem intuitu solius Christi, & ob excellentiam hujus mysterij: At inspicies in necessitatem humani generis, misericordiâ motus, præcedentem voluntatem auxit & confirmavit ex charitate in homines, & secundo ac subsequenti affectu voluit Incarnationem, propter remedium peccati, quam primò suo decreto, ob ejus excellentiam decreverat.

13. Hæc tamen doctrina displicet non solum Thomistis, sed etiam pluribus ac præcipuis Societatis Theologis, potestque breviter confutari. Primò, quia idem effectus non potest, etiam de potentia Dei absoluta, à duplici causa efficiente totali & adæquata procedere; alioquin penderet & non penderet ab utraque secundum eandem rationem, ut communiter docent nostri Thomistæ in 2. physic. At eadem est ratio de duplici causa finali, totali, & adæquata, ut consideranti patebit: Ergo implicat Deum voluisse mysterium Incarnationis ex duplici fine adæquato & totali.

14. Secundò, Isto admittamus posse eundem effectum à duplici causa adæquata, sive efficiente, sive finali, de potentia absoluta dependere; de lege tamen ordinaria, & attentà rei naturâ, non potest, in communi Philosophorum sententia: At de divinis decretis & motivis illorum, loquendum est semper consentaneè ad rerum naturas; nisi oppositum sit revelatum: Ergo dicendum est, Incarnationem non fuisse à Deo efficaciter volitam propter duos fines totales, nempe propter ejus excellentiâ, & humani generis redemptionem.

15. Tertio, Ideò apud homines potest aliquis primò velle aliquod objectum propter unum totale motivum, & postea idem intendere, propter aliud motivum totale de novo sese offerens; quia potest mutare primam volitionem & primum motivum, & incipere velle illud objectum per aliam volitionem, & ex alio motivo; aut saltem quia potest subordinare primam volitionem, & primum totale motivum secundæ volitioni, ex alio totali motivo procedenti, sicque velle prædictum objectum ex duplici illo motivo per modum unius: Sed hoc repugnat Deo, cum hic modus procedendi imperfectionem mutabilitatis indispensabiliter importet: Ergo &c.

*Disp. 1.
art. 4.*

26. Quartò, Si Deus voluisset Incarnationem ob remedium peccati, & propter excellentiam ipsius, tanquam propter duos fines totales & non subordinatos, sequeretur Incarnationem fuisse futuram, etsi mundus non fuisset creatus: Sed hoc absurdum est: Ergo & illud. Sequela probatur, quia fuisset volita independentè ab universo, unde præcisè ex volitione illa Incarnationis propter finem totalem, secuta fuisset productio unius individui tantum humanæ speciei, in quo Deus subsisteret.

27. Denique, Si redemptio hominum non esset totalis, aut saltem prima ac præcipua causa motiva Incarnationis, sed daretur alia prior ac principalior, nimirum excellentia hujus mysterij, non essent veræ ac sinceræ Dei locutiones, quibus in Scriptura simpliciter & absolute asserit, se incarnatum esse, & venisse in mundum, propter hominum redemptionem & salutem, ut patet exemplo ab Adversariis adducto: si enim ille homo alatus in exemplum, usitato & sincero modo loquendi uteretur, non diceret amico, tui causâ domum meam relinqui, & periculosum iter suscipi; sed ad summum diceret, Romam iturus eram, filij mei gratiâ, sed quamvis hæc causa non fuisset, tui studium & amor me impulisset, ut Romam irem, ac iter illud susceperem. Quod alio exemplo illustrari potest. Sit Rex qui aliis de causis mittat filium suum v. g. in Italiam, & jam deliberatâ & paratâ filij profectiõe, perveniant litteræ, quibus aliqua pars Italie implorat auxilium Regis, ut eam armis contra hostes tueatur; & Rex filio jam profecturo præcipiat, ut eam partem Italie quæ poscit ejus opem, armis tueatur. Non deberet ejusmodi Rex exprobrare Italie: Ego filij mei conspectu me privavi ad vos tuendos; sed sincerius loqueretur si diceret, filio meo profecturo mandavi ut vos armis tueatur, & desiderium vobis subveniendi, quasi currenti calcem adhibuit. Sic Paulus 2. ad Corinth. 8. dicit de Tito proficiscenti Corinthum, *Gratias Deo qui dedit eandem sollicitudinem pro vobis in corde Titi, quoniam exhortationem quidem suscepit, sed cum sollicitior esset, suâ voluntate profectus est ad vos.* Quibus verbis Paulus significat se tantum adhibuisse pondus suæ exhortationis Tito, qui jam deliberaverat proficisci Corinthum. Ita similiter, si vera esset Adversariorum sententia, & si Deus decrevisset mysterium Incarnationis propter ejus excellentiam, tanquam propter primam ac præcipuam causam motivam illius, non debuisset dicere simpliciter se venisse in mundum in gratiam generis humani, sed se venturo propter alium finem, misericordiam in humanum genus, novum pondus, & impulsu addidisse huic voluntati, Incarnationis exequendæ.

28. Respondet Suarez, quod licet salus & redemptio hominum fuerit causa tantum secundaria & minus præcipua Incarnationis, potuit tamen Deus in Scriptura simpliciter dicere, se venisse in mundum propter homines, & ipsorum redemptionem & salutem, adducitque ad hoc suadendum exemplum ex primi Regum 16. ubi cum Samuel jam Dei jussu paratus esset ad proficiscendum Bethleem ad ungendum David in Regem, & Samuel timeret sibi à Saule, ait illi Dominus: *Vultum de armento tolles in manu tua, & dices: ad immolandum Domino veni.* Hæc enim intentio sacrificandi erat minus præcipua & tantum secundaria, & tamen illam solum profert Samuel ut causam sui adventus in Bethleem. Ita similiter

Tom. IV.

A (inquit Suarez) Deus potest in Scriptura simpliciter asserere, se in gratiam nostri venisse, quamvis salus & redemptio hominum fuerit tantum finis secundarius & minus præcipuus Incarnationis.

Sed contra: Nisi fuisset dissimulanda & regenda Samueli causa prima & præcipua sui adventus in Bethleem, scilicet unctio Davidis in Regem, non protulisset ille secundam & minus præcipuam sui adventus causam. Verum cum non esset congruum, Prophetam mentem suam & intentionem præpalare, propter imminens à Saule periculum, potuit licet eam occultare, & pro prima ac præcipua, secundariam tantum ac minus principalem causam sui adventus proferre. At cum Deus exponit in Scripturis, & Conciliis finem suæ Incarnationis, nihil cogit eum ad dissimulandum, & ad tegendum suam intentionem, imò omnia invitant ut candidissime & sincerissime eam exponat. Ergo cum dicat frequentissime causam Incarnationis suæ esse salutem & redemptionem hominum, ut patet ex testimoniis paragrapho præcedenti adductis, dicendum est eam esse causam primam, præcipuam, & originalem, non verò secundariam tantum, accessoriam, & minus principalem.

§. IV.

Præcipua objectiones solvuntur.

O Bjicies primò: Mysterium Incarnationis fuit Adamo revelatum in statu innocentie, ut docet S. Thomas 2. 2. quæst. 2. art. 7. & tamen sui peccati futuri conscius seu præsciis non fuit, ut ibidem ait S. Doctor, ratioque id suadet: Nam si peccatum à se committendum prænovisset, talis notitia in eo causasset tristitiam, quæ cum hujus status florentissimi felicitate impossibilis erat. Ergo remedium peccati, motivum Incarnationis non fuit, & consequenter, etsi Adamus non peccasset, Verbum Divinum carnem humanam assumpsisset.

Respondet, concessio Antecedente, negando Consequentiam: nam ut ait D. Thomas hic art. 3. ad 4. Nihil prohibet alicui revelari effectum cui non revelatur causa, unde potuit Adamo revelari Incarnationis mysterium, absque eo quod esset conscius sui peccati, cujus remedium causa fuit motiva Incarnationis Christi.

Dices, Naturale est homini, cognito effectu, appetere causæ cognitionem, ut docet D. Thomas 1. p. quæst. 12. art. 1. unde quando cognito effectu, ejus causa ignoratur, talis ignorantia tristitiam & anxietatem causat: At in statu innocentie anxietati & tristitiæ locus non erat: Ergo tunc revelata fuit Adamo causa motiva Incarnationis, & per consequens si peccatum proprium illi non fuit revelatum, remedium peccati Adam, motivum Incarnationis non fuit.

Respondet Incarnationem Christi fuisse ordinatam & ad liberationem hominis à peccato, & ad gloriæ consummationem: licet autem non fuerit Adamo revelatum remedium peccati ut motivum, fuit tamen illi revelata consummatio gloriæ, ut docet D. Thomas 2. 2. quæst. 2. art. 7. & hoc fuit sufficiens ut ab illo tolleretur anxietas.

Instabis, Ut tolleretur anxietas, necessaria erat revelatio motivi adæquati, non enim pacatur desiderium cognoscendi causam, cognito effectu, nisi causa adæquata innotescat: Ergo si revelata Adamo solâ gloriæ consummatione, quieverit

K K K iij

ius desiderium, nullaque in eo anxietas remaneret, consummatio gloriæ fuit adæquatum incarnationis motivum.

35. Respondeo quod quando dependentia effectus à causa est ab intrinseco, non quiescit desiderium, nisi adæquata causa cognoscatur; quando autem dependentia non est ab intrinseco, sed ab extrinseca voluntate operantis, tunc non est necessarium ad quietandum desiderium, revelari causam adæquatam effectus: unde cum dependentia Incarnationis à remedio peccati, non sit illi intrinseca, sed ex sola Dei extrinseca voluntate dependeat, & aliunde consummatio gloriæ sit motivum quantum est de se sufficiens respectu Incarnationis, nulla anxietas remanet in Adamo, ex eo quod alterum motivum Incarnationis, scilicet remedium peccati, ipsi revelatum non fuerit.

36. Objicies secundò: Augustinus lib. 1. de nuptiis & concup. cap. 21. docet matrimonium in statu innocentie fuisse signum atque Sacramentum conjunctionis Christi cum Ecclesia: Ergo existimat nullo existente peccato Christum venturum, alias Sacramenti significatio tunc vera non fuisset.

37. Respondeo plures ex nostris Thomistis Augustinum solam velle in illo statu conjunctionem viri & femine fuisse signum conjunctionis Christi cum Ecclesia, non actualiter, sed aptitudinaliter, id est habuisse aptitudinem ad tale significationem.

Sed hæc interpretatio non videtur ad mentem Augustini, nam postquam loco citato tria nuptiarum bona enumeravit, scilicet operationem propagandæ proles, pudicitiam fidem, & connubij Sacramentum, significans conjunctionem Christi cum Ecclesia, subdit de matrimonio in statu innocentie: *His tribus bonis perfecte se haberet bonitas nuptiarum, quibus etiam nunc bonæ nuptiæ: At si solum aptitudinem haberet ad significandam conjunctionem Christi cum Ecclesia, non perfecte ei tria illa bona convenirent; non enim est perfecte signum ad placitum, quod solum habet aptitudinem ut ei significatio imponatur: Ergo hæc interpretatio menti Augustini non congruit. Unde*

38. Melius responderetur, juxta Augustinum, matrimonium in statu innocentie fuisse quidem de facto signum conjunctionis Christi cum Ecclesia, ex eo tamen non sequi Adamo non peccante Christum venturum; quia licet bonitas prædictæ significationis perfecte conveniret nuptiis ante peccatum Adamæ actu patratum, non tamen ante præscientiam & decretum permissivum illius; fuit enim matrimonium institutum à Deo signum conjunctionis Christi cum Ecclesia, in posteriori signo post prævisum peccatum, nam in priori solum fuit institutum in officium naturæ.

39. Objicies tertio: Licet Verbum Divinum de facto incarnatum fuerit propter reparationem generis humani, hæc tamen non fuit causa principalis & adæquata; nam præter illam assignantur interdum in Scriptura aliæ causæ, etiam principales, ut manifestatio divinatorum attributorum, complementum & perfectio totius universi, exaltatio humanæ naturæ, ac denique consummatio ordinis gratiæ, quæ quidem causæ erant sufficientissimæ ut Incarnatio fieret, etiam Adamo non peccante.

40. Confirmari potest hæc obiectio omnibus illis Scripturæ locis in quibus dicitur Christum venisse ut Concionatorem, Pastorem, Regem, Ducem, Magistrum: hæc enim officia à remedio peccati videntur independentia. Addi possunt

A testimonia Cypriani & Augustini, quibus asserunt Deum factum esse hominem, ut totum hominem beatificaret, & sive ingrederetur per intellectum, sive egrederetur per sensum, in Creatore suo pascua inveniret, ut disp. 3. agendo de convenientia Incarnationis fusè expendimus.

Ad objectionem respondeo cum D. Thoma hic art. 3. ad 4. quod omnes aliæ causæ Incarnationis quæ assignantur in Scriptura, pertinent aliquo modo ad remedium peccati, & in illo includuntur, ac proinde præsupponunt præscientiam peccati, sicut & ipsa Incarnatio, & ad reparationem generis humani ordinantur, ut constat ex verbis Apostoli ad Titum 2. *Apparuit gratia Dei Salvatoris nostri omnibus hominibus erudiens nos, ut abnegantes impietatem &c.* In quibus verbis simul cum doctrina quam Christus ut Doctor tradidit nobis, conjungitur redemptio generis humani.

Quamvis ergo manifestatio divinatorum attributorum, excellentia Incarnationis, & alia bona quæ illam per se consequuntur, essent ex se sufficientia ut quodlibet eorum posset esse motivum totale Incarnationis; non fuerunt tamen motivum totale & adæquatum, sed parziale & inadæquatum, quatenus Deus non intendit manifestationem suorum attributorum, per manifestationem excellentiæ Incarnationis, & aliorum bonorum, nisi in ordine ad reparationem naturæ humanæ, ut summum quo nos prosequitur amorem sæculis supervenientibus manifestaret. Unde

Ad Confirmationem dico, omnia illa officia quæ ibi enumerantur, dependere aliquo modo à remedio peccati, & redemptione hominum; illaque implicite saltem involvere. In primis enim officium concionatoris non est independens omnino à peccato, ut patet Isaiæ 61. ubi dicitur: *Spiritus Domini super me, eo quod unxerit Dominus me, ad annuntiandum mansuetis misit me, ut mederer contritis corde, & predicarem captivis indulgentiam &c.* Similiter ut pastor missus est quærere & salvam facere ovem quæ perierat, ut constat Lucæ 15. & Ezechiel 34. Ut Dux & Rex etiam missus est ad salvandum populum, juxta illud Isaiæ 33. *Dominus Rex noster, ipse salvabit nos.* Item ut magister venit ut opere & doctrinâ, verbo & exemplo, viam salutis nobis aperiret & demonstraret. Ad testimonia verò Augustini & Cypriani respondeo, illos loqui de homine redempto per Christum, & velle Christum venisse ut in corpore & anima satietet hominem quem redimebat.

Objicies quartò: Etiam si Adam non peccasset, eadem tamen gratia quam habuit in statu suæ innocentie, ei à Deo collata fuisset: Sed non independentem à meritis Christi, sive Dei incarnandi: Ergo etiam si homo non peccasset, Deus tamen incarnatus fuisset, etiam ex vi decreti quod habuit circa assumptionem nostræ naturæ. Major constat, Minor verò probatur. Nullus effectus prædestinationis Adami fuit independens à meritis Christi: Sed gratia quam habuit, etiam in statu innocentie, fuit effectus prædestinationis ipsius: Ergo non independentem à meritis Christi ei collata fuit. Major est certa, cum enim Christus sit caput omnium hominum prædestinatorum, idque mediantibus actionibus quibus nobis meruit, prædestinatio Adamæ, & consequenter omnis ejus effectus, dependens fuit à merito Christi. Minor verò sic ostenditur: Cum omnis gradus gloriæ hominis prædestinati, sit effectus prædestinationis

ipſius, illa gratia pertinet ad effectus prædeſtinationis Adami, cui correfpondet aliquis gradus gloriæ in qua modo Adamus ipſe exiſtit: Sed gratia quam habuit in ſtatu innocentie, correfpondet aliquis gradus gloriæ in qua modo exiſtit; quamvis enim gratia illa amiſſa fuerit per peccatum, & meritum ejus mortificatum, tamen per pœnitentiam fuit illi reſtituta, & meritum viviſcatum ad eum gradum gloriæ recipiendum ad quem habuerat juſ in ſtatu innocentie: Ergo gratia quam Adamus habuit in ſtatu innocentie, fuit effectus prædeſtinationis ipſius.

Reſpondeo negando Minorem, ad cujus probationem, nego etiam Minorem; ad probationem illius, iterum nego Minorem; falſum enim eſt quod gratia illi quam habuit Adamus in ſtatu innocentie, formaliter ut tali, & ut primum à Deo voluit, correfpondeat aliquis gradus gloriæ in quo modo exiſtat protoparens noſter; fuit ſiquidem per peccatum totaliter extincta ejuſmodi gratia, nec opera meritoria ex ipſa facta, retinuerunt aliquod juſ, remanſeruntve ullo modo in acceptatione divina ad gloriam tanquam ad præmium, ſed remanſerunt omnino mortua & incapacia reviviſcentie per pœnitentiam, in quo differunt à noſtris meritis, quæ cum per peccatum lethale ſolùm mortificentur, reviviſcunt per pœnitentiam ad eodem gradum gloriæ, ad quos juſ ſpeciale habebant, antequam Deum graviter offenderemus. Si autem rationem huius diſparitatis quæras, dico eam exinde peri, quod deſtructa in nobis gratia ſanctificante per peccatum mortale, remanet nihilominus adhuc unum ex principiis moralibus & vitalibus actionum illarum, quibus antequam laberemur in peccatum, aliquid apud Deum meruimus, nempe ipſe Chriſtus, qui cum ſit cauſa moralis & vitalis omnis noſtri meriti, illud in mente & acceptatione divina conſervat. At verò reſpectu Adami, adhuc in ſtatu innocentie exiſtentis, cum Chriſtus nondum inſlueret in ejus meritum, ſed ſola gratia ei collata, eſſet principium radicale & vitale talis meriti, mirum eſſe non debet, quod deſtructo tali principio radicali & vitali, omne meritum quod ab eo proceſſerat, totaliter vitam amiſſerit, atque adeo non mortificatum tantùm, ſed & omnino mortuum remanſerit.

§. V.

Præcipuum adverſe ſententie fundamentum convellitur.

Potest ſic breviter proponi. Chriſtus voluit & prædeſtinatus eſt à Deo ante præſcientiam peccati hominum: Ergo licet homo non peccaſſet, nihilominus Chriſtus ex vi præſentis decreti veniſſet. Conſequentia videtur legitima, cum enim prius non dependeat à poſteriori, ſi adventus Chriſti voluit eſſe à Deo ante præſcientiam peccati hominum, eſt independens à tali peccato, & ejus remedio, atque adeo executioni mandatus fuiſſet, licet homo non peccaſſet. Antecedens verò probatur. Prædeſtinatio Chriſti prior fuit decreto produciendi creaturas: At decretum productionis creaturarum prius fuit decreto permitendi peccatum: Ergo Chriſtus voluit & prædeſtinatus eſt à Deo ante permiſſionem, ſubindeque ante præſcientiam peccati hominum. Minor patet, non enim potuit Deus permittere peccatum hominum, illudque præſcire antequam haberet

A voluntatem ipſos produciendi. Major verò in qua poſita eſt difficultas, probatur primò ex Apoſtolo ad Coloſſ. 1. ubi Chriſtum appellat, *primogenitum omnis creature*, quod de Chriſto ut homine, plures ex Sanctis Patribus interpretantur: At non eſt primogenitus tempore: Ergo eſt primogenitus in intentione divina, ac proinde illius prædeſtinatio præcedit decretum productionis rerum.

Secundo, Proverb. 8. Divina Sapiëntia ait: *Dominus poſſedit me ab initio viarum ſuarum, antequam quidquam faceret à principio*. Ubi etiam ſermonem eſſe de Sapiëntia incarnata docent Baſilius, Athanaſius, Nazianzenus, Chryſoſtomus, Auguſtinus, Ambroſius, Hilarius, & plures alij quos reſert noſter Vincentius, reſect. de gratia Chriſti quæſt. 6. Ergo Verbum incarnatum fuit initium viarum Domini, id eſt operum Dei ad extra: At non fuit initium in temporali rerum executione, cum poſt multajam creata Verbum fuerit incarnatum: Ergo fuit initium in divina intentione, ac proinde illius prædeſtinatio, decretum prædeſtinationis rerum præceſſit.

Tertiò eadem Major ratione ſuadet. Omnis ordinatè volens, prius vult finem, & ex mediis illa quæ ſunt fini propinquiora: Sed ad manifeſtationem bonitatis divinæ, quæ eſt finis intentus à Deo in productione rerum, propinquius ſe habet Incarnatio Verbi, quam omnes aliæ creature, cum illas omnes in perfectione excedat: Ergo Deus ſemper volens ordinatiſſimè, prius intendit manifeſtationem bonitatis ſuæ, & immediate poſt voluit Incarnationem Verbi, poſtea ordinem gratiæ, ac tandem ordinem naturæ; ac proinde decretum Incarnationis, prius fuit decreto productionis rerum.

Huic argumento; quod apud Adverſarios palmarium eſt, triplex ſolet adhiberi ſolutio. In primis aliqui ex noſtris Thomiſtis, conceſſo Antecedente, negant Conſequentiam: quia (inquiunt) eſſi Chriſti prædeſtinatio antecedit in intentione Dei, præſcientiam peccati, & decretum homines redimendi, eo ipſo tamen, quod non alio modo, neque alio medio, voluit Deus illam exequi, niſi mediâ permiſſione peccati, ſit inde quod ſi homo non peccaſſet, Chriſtus non veniſſet. Eo proportionali modo quo licet intentio quam habet Deus dandi ſuam gloriam electis, ſit prior decreto de bonis operibus ipſorum, atque adeo præviſionem ejuſmodi operum antecedit, nihilominus quia Deus non aliter ſtatuit voluntatem illam ſive intencionem adimplere, quam per bona opera, verum eſt dicere quod nullus electorum abſque bonis operibus ſalvabitur.

Hæc ſolutio haud dubiè probabilis eſt, poteſtque illuſtrari alio exemplo ex orationibus Sanctorum, quibus Deus decrevit alicujus prædeſtinationem impleri, deſumpto: quamvis enim intentio prædeſtinandi non fuerit poſt præviſas tales orationes, neque ex ipſis, tanquam ex cauſa, vel ratione; tamen quia hæc intentio non alio modo quam his orationibus decreta eſt impleri, verum eſt dicere quod ille non ſalvus eſſet, ſi talis Sanctus pro eo non oraſſet; & quod Eccleſia Paulum non habuiſſet, ſi Stephanus pro eo non oraſſet. Eodem ergo modo, quamvis prædeſtinatio Chriſti facta fuerit ante præviſionem peccati, & ante decretum redimendi homines; quia tamen quoad executionem non alio modo, neque alio medio, diſpoſitum fuit hanc prædeſtinationem impleri, niſi mediâ permiſſione peccati, ſit eſſe

verum, quod si Adam non peccasset, Verbum A
Divinum carnem humanam non assumpsisset.

51. Respondent secundo alij, negando Antecedens,
ad cujus probationem, negant Majorem, & ad
primam ejus probationem dicunt Christum non
ideo in Scripturis appellari primogenitum omnis
creaturæ, quod prius ordine causalitatis & inten-
tionis prædestinatus fuerit, quam aliz omnes
creaturæ sint prædefinitæ & volitæ à Deo, sed
tantum quia dignitate & excellentiâ antecedit eas;
ut exponit D. Hieronymus.

Ad secundam respondent, vel ibi sermonem esse
de Sapientia increata, quæ dicitur initium viarum
Dei, quia Verbo quod est Sapientia Patris con-
dita sunt universa. Vel si verba illa de Sapientia B
incarnata intelligantur, illam dici initium viarum
Dei, quia est initium operum redemptionis, &
prædicationis Evangelicæ, ratione humanitatis,
& omnium creaturarum, ratione divinitatis, ut
interpretantur Cyrillus lib. 9. thesauri cap. 7. &
8. & Hieronymus ad verba illa Proverb. 8. Ex
quo solum sequitur, prædestinationem Christi
fuisse in divina mente priorem decreto evangeli-
cæ prædicationis.

Ad tertiam respondent, Majorem esse veram de
his quæ sunt fini propinquiora ordine causalitatis,
falsam verò de his quæ sunt propinquiora illi tan-
tum ordine perfectionis: Christus autem licet sit
perfectior universo, & ordine gratiæ, non tamen
est propinquior fini à Deo intento, ordine causa-
litis; ita ut res naturales, & ordinis gratiæ, in
attingendo finem intentum à Deo, scilicet mani-
festationem bonitatis suæ, ab illo ut intermedio
dependeant, sed seipsis immediatè ad talem finem
conducunt; ac proinde potuit Deus decernere
omnia simul, vel minus perfectum ad perfectius
ordinare, vel denique perfectius ordinare ad mi-
nus perfectum; cumque hoc ex sola Dei volun-
tate pendeat, qualiter de facto contigerit, ex
Scriptura, Concilijs, & Patribus indagandum est;
& quia ex illis constat, Deum decrevisse myste-
rium Incarnationis propter hominum salutem
& redemptionem, asserendum est, non prius præ-
destinasse Christum, quam decreverit universum
producere, & peccatum permittere. Unde juxta
hunc modum dicendi, sic disponenda sunt divinæ
mentis decreta. Postquam Deus scientiâ simplicis
intelligentiæ omnia possibilia cognovit, primò
suorum attributorum manifestationem decrevit.
Secundò ad istum finem ex pluribus possibilibus
hunc mundum elegit, ex diversis rerum gradibus
& naturis compositum. Tertio voluit naturam
intellectualem donis gratiæ exornare. Quarto
decrevit hominis peccatum permittere. Quintò
prævisò peccato misericordiâ tactus, potens mul-
tis modis hominis peccatum destruere, vel purè
misericorditer condonando, vel satisfactionem
inæqualem & imperfectam acceptando, modo
convenientissimo illius expiationem, ac reme-
dium nostrum, decrevit, scilicet per condignam
& æqualem satisfactionem. Sextò ad talem satis-
factionem exhibendam, voluit quod Verbum
carnem humanam assumeret. Denique in Christo
quosdam ex hominibus elegit ad gloriam, alijs
in massa perditionis, justo judicio, sed nobis oc-
culto, relictis.

§. VI.

Verior ac probabilior solutio traditur.

Licet præcedentes solutiones non sint impro-
babiles, & à gravissimis Theologis tradan-
tur ac defendantur, placet tamen addere ter-
tiam, quæ videtur probabilior, sumiturque ex
communi Thomistarum & Peripateticorum do-
ctrina, qui asserunt causas sibi invicem esse cau-
sas, & quod in uno genere causæ est prius, posse
in alio esse posterius, ut variis exemplis in Tra-
ctatu de justificatione declaravimus.

B Dicimus ergo quod ordine intentionis, prius
fuit volitus Christus, quam omnia alia, sive or-
dinis naturalis, sive ordinis supernaturalis, &
quàm permissio peccati, in genere causæ finalis,
posterius tamen in genere causæ materialis. Vel
ut alij dicunt, licet Christus prius fuerit prævisus
& intentus in ratione finis *qui*, quàm ordo natu-
ræ & gratiæ, & quàm peccatum intelligatur esse
permissum à Deo, tamen prioritate finis *cui*, prius
volitum fuit remedium peccati, seu genus hu-
manum ut redimendum, quàm fuerit prævisa &
volita Incarnatio, quod ut magis declaretur,

Notandum primò, finem qui est adæquatum
intentionis objectum, dividi à Philosophis in
finem *Qui*, sive ut alij loquuntur in finem *Cujus*
C gratiæ, & in finem *Cui*, quem aliqui appellant *fi-
nem effectum*. Finis qui, sive cuius gratiæ, est illud
bonum quod appetitur, & cuius gratiæ media as-
sumuntur. Finis verò cui, est illud subjectum, sive
illa persona, cui vel propter quam appetitur tale
bonum: v. g. in Medico desiderante sanitatem
ægroto, finis qui, est sanitas, propter quam pro-
curandam infirmo præscribuntur potiones, &
alia remedia adhibentur. Finis verò cui, est ipse
infirmus cui sanitas desideratur.

Notandum secundò, quod licet in eodem in-
fimo genere causæ non possit esse inter duo reci-
procatio, seu mutua causalitas & dependentia,
D bene tamen in eodem genere subalterno, divisi-
bili in diversos modos causandi. Nam ut commu-
niter docent nostri Thomistæ, in Tractatu de ge-
neratione & corruptione, dispositiones concomi-
tantes, sunt priores composito genito, in genere
causæ materialis dispositivæ, quia ad formæ re-
ceptionem disponunt, & posteriores in genere
causæ materialis receptivæ, seu subjectivæ, quia
in composito recipiuntur & subiectantur; tam-
quam in subjecto quod. Cum ergo genus causæ fi-
nalis sit subalternum, & in duas veluti species di-
vidatur, nimirum in finem qui, seu cuius gratiæ,
& in finem cui, nihil repugnat, id quod est prius
alio in ratione finis qui, esse posterius & depen-
dens in ratione finis cui, ut patet in exemplo ad-
ducto Medici desiderantis sanitatem infirmo: ipsa
enim sanitas est prior ægroto in ratione finis qui,
seu cuius gratiæ, æger verò cui sanitas desideratur,
est prior in eodem genere causæ finalis, in ratio-
ne finis cui. His præmissis.

Prima pars hujus resolutionis, quæ asserit Chri-
stum ordine intentionis, prius fuisse volitum, ut
finem qui, quàm res ordinis naturalis, & ordinis
gratiæ, & quàm permissio peccati, probatur pri-
mò ex illo Apostoli 1. ad Corinthios, *Omnia ve-
stra sunt, vos autem Christi, Christus autem Dei*.
Ubi D. Thomas ait significari quod quemad-
modum omnia propter prædestinatos creata sunt,
ita omnia creata, & ipsi prædestinati, sunt pro-
pter

pter Christum, ut est homo, tanquam propter finem; sicut & illa omnia, & ipsemet Christus, sunt propter Deum ut ultimum finem: Ergo Christus in ratione finis qui, sive cuius gratia, est prius volitus & intentus, quam res ordinis naturalis, & supernaturalis, subindeque quam permissio peccati.

56. Secundò, Finis cuius gratia, sive ultimus, sive proximus, magis diligitur, quam id quod ob illum amatur: At inconveniens videtur dicere, Christum fuisse à Deo minus dilectum, quam remedium peccati, seu genus humanum ut redimendum: Ergo genus humanum, non est finis qui, seu cuius gratia, prius à Deo intentus, sed potius ipse Christus in mente & intentione Dei talem prioritatem in genere causæ finalis obtinet.

57. Tertiò, Ut egregie discurret Magister Herrera in manuscriptis ad hunc articulum, cum Deus sit omnium creaturarum finis, consentaneum videtur, ut ea in quibus speciali quodam modo Deus reperitur, sint etiam aliorum omnium fines, ideoque cum in anima iusti speciali quodam modo Deus inhabitet, ad iustum tanquam ad finem omnia naturalia ordinantur. Similiter quia in sacramento altaris speciali modo invenitur author gratiæ & gloriæ, sacramentum Eucharistiæ, cæterorum omnium finis esse censetur. Cum ergo in humanitate Christi, speciali quodam, & ineffabili modo, plenitudo divinitatis inhabitet, Christus jure merito, omnium creaturarum, & totius ordinis naturæ & gratiæ finis censendus est; subindeque ordine intentionis prius volitus à Deo quam omnia alia, sive ordinis naturalis, sive ordinis supernaturalis, & quam permissio peccati.

58. Quartò, Permissio peccati Adami non debuit eligi à Deo ex solo fine ostendendi suavitatem suæ providentiæ, licet enim ad providentiæ divinæ suavitatem pertineat permittere quod natura defectibilis in aliquibus individuis deficiat, non tamen quod deficiat in omnibus: peccatum autem autem originale est defectus omnium individuum naturæ humanæ: Ergo permissio peccati originalis ex nullo alio fine potuit à Deo eligi congruentius, quam ex motivo tanti boni, scilicet Christi Redemptoris, qui proinde est prius volitus & intentus à Deo in ratione finis qui, quam permissio peccati originalis.

59. Denique, De divinis decretis, & eorum motivis, loquendum est semper consentaneè ad rerum naturas, nisi oppositum revelatum sit: At magis consonum est naturis rerum, secundum quas id quod perfectius est, ad imperfectius ut ad finem cuius gratia non ordinatur, quod genus humanum, ut redimendum, & res omnes ordinis naturalis & supernaturalis, ad Christum ut ad finem qui, sive cuius gratia ordinantur; quam quod ipse Christus, remedium peccati, seu genus humanum ut redimendum, tanquam finem cuius gratia respiciat; & alias ex nullo Scripturæ testimonio potest colligi oppositum, ut patebit ex infra dicendis: Ergo dicendum est, Christum in ratione finis qui, seu cuius gratia, esse priorem in mente & intentione Dei, quam remedium peccati, seu genus humanum ut redimendum.

60. Confirmatur & magis illustratur hæc ratio ex D. Thoma in 2. dist. 15. quæst. 1. art. 1. ad 6. ubi sic ait: *Aliquid potest esse propter aliud dupliciter, aut quia ordinatur ad ipsum, sicut ad finem proprium & principalem; & sic inconveniens est dicere, quod aliquid sit propter vilius se, ut luna & stelle propter nocturnas & vespertiones, cum finis sit*

Tom. I V.

A potior his quæ sunt ad finem. Alio modo potest dici aliquid esse propter aliud, cui ex ipso provenit aliqua utilitas, eo modo quo posset dici Regem esse propter rusticum, ex cuius regimine provenit ei pax; & per hunc modum est intelligendum quod in littera dicitur, omnes enim utilitates quæ ex corporibus celestibus proveniunt in inferioribus, sunt à Deo provise, qui corpora illa instituit. Ubi S. Doctor inconveniens reputat, quod luna & stellæ factæ sint propter vespertiones tanquam propter proprium finem, hoc est, finem cuius gratia, non autem propter finem cui ex luna & stellis utilitas provenit. Ergo similiter inconveniens debet censeri quod remedium peccati, vel homo ut redimendus, sit finis proprius, id est cuius gratia, Incarnationis; non autem quod sit finis cui, seu utilitatis, cum ex ea maxima utilitas ipsi proveniat. Ex quo probata manet secunda pars nostræ resolutionis, quæ asserit genus humanum, ut redimendum, esse priorem Christo in mente & intentione Dei, in ratione finis cui, sive ut alij dicunt, in genere causæ materialis. Potestque confirmari, quia Christus ex vi decreti intentivi fuit volitus ut redemptor: At ut sic nequit intendi, nisi prævisio homine, ut materiâ perficiendâ, & peccato, ut materiâ destruendâ: Ergo decretum intentivum Christi posterius est in genere causæ materialis, sive finis cui, permissione peccati, & homine redimendo. Unde ad argumentum initio §. præcedentis pro sententia Scoti propositum, distinguo Antecedens: Christus est volitus & prædestinatus à Deo ante præscientiam peccati hominum: si illa particula, *ante*, denotet prioritatem in omni genere causæ, nego Antecedens. Si denotet prioritatem in genere causæ finalis, & in ratione finis qui, concedo Antecedens, & nego Consequentiam; quia stat optimè, prædestinationem Christi esse priorem in mente divina præscientiæ peccati, seu humano genere ut redimendo, in aliquo genere causæ, & nihilominus ab ipso, in alio genere dependere; subindeque Christum non esse venturum, nullo peccato existente. Ex qua doctrina

B Colliges primò, hunc inter divina decreta ordinem esse constituendum, quod scilicet in genere causæ finalis prius fuit in ordine intentionis decretum Incarnationis, decreto creationis, glorificationis, justificationis, & permissionis peccati, cum posterioritate in genere causæ materialis jam explicata: in ordine tamen executionis, decretum creationis fuit prius, postea decretum justificationis, deinde decretum reparationis ab illo, ac tandem decretum glorificationis.

D Colliges secundò, quod quando Scriptura, Concilia, & SS. Patres, dicunt Christum prædestinatum fuisse ut nos redimeret, vel propter nostram salutem, particula illæ *ut*, & *propter*, non denotant finem qui, seu cuius gratia, sed tantum finem cui, seu utilitatis, quatenus ex Incarnatione provenit homini maxima utilitas, scilicet remedium peccati.

E Colliges tertiò, non solum peccatum hominum, sed etiam Angelorum, fuisse prævisum ante decretum Incarnationis; quia Deus non poterat prævidere peccatum primorum parentum, nisi etiam prævideret malitiam demonum, qui ex superbia & invidia tale peccatum ipsis persuaserunt.

Ex dictis etiam facile dilui possunt quædam argumenta, sumpta ex inconvenientibus, quæ nobis obijciunt Adversarij: si enim (inquiunt) Incarnatio fuisset volita à Deo, sumptâ occasione ex

peccato, esset bonum occasionatum, & anima Christi deberet gaudere de peccato nostro, nobisque gratias agere, quod illi dederimus occasionem essendi. Item Deus ordinasset majus bonum, quale est Christus, ad minus bonum, scilicet remedium peccati, quod est inordinate procedere.

65. Sed hæc, ut dixi, facile diluuntur ex principiis supra statutis: Ad primum enim responderetur, occasionatum dupliciter sumi posse, primo prout idem est ac præter intentionem agentis, & à casu, quo sensu mulier appellatur à Philosopho *mas occasionatum*. Et in hoc sensu, non solum Incarnatio, quæ est præcipue intenta à Deo, sed nullum omnino bonum, est occasionatum respectu Dei, cum omnia divina providentiæ & gubernationi subdantur. Secundo potest dici aliquid occasionatum, quia pendet ex aliqua occasione, licet aliunde sit intentum à Deo, & in hoc sensu concedi potest, Incarnationem esse bonum occasionatum: quia tamen *ly occasionatum* proprie tantum primo modo sumitur, ideò absolute negandum est, Incarnationem esse bonum occasionatum.

66. Ad secundum dico, Christum debere gratias agere Deo, non nobis, & gaudere non de peccato nostro, sed de bonitate & misericordia Dei, quæ tantum bonum ex tanto malo tanquam ex occasione produxit: neque enim nos dedimus occasionem essendi Christo, per se, & ex intentione nostra, sed solum per accidens, & ex intentione Dei, qui ex peccato Adami, tanquam ex occasione, Incarnationem Verbi Divini desumere voluit.

67. Ad tertium respondeo quod ordinare majus bonum ad minus, tanquam ad finem qui, vel cujus gratia, est inordinate procedere, non autem ordinare majus bonum ad minus, tanquam ad finem cuiusdam Angeli in Scriptura dicuntur producti & missi in ministerium hominum, & salus rustici dicitur finis cui providentiæ regiæ, quia bonum rustici resultat ex providentiæ & gubernatione Regis. Demum inferiorum generatio dicitur finis cui mortis cæli, nec tamen propterea est illo perfectior.

ARTICULVS II.

Verum solo existente peccato originali, & contra solis existentibus actualibus, futura esset Incarnatio, ex vi præsentis decreti?

§. I.

Quibusdam præmissis, difficultas duplici conclusione resolvitur.

68. **D**Vo in hujus difficultatis resolutione, ut certa ab omnibus supponuntur. Primum est, Christum venisse in mundum, ad delendum non solum originale peccatum, sed etiam omnia actualia, seu ad exhibendum remedium sufficiens ad omnium peccatorum deletionem. Unde 1. Joan. 2. dicitur: *Ipsa est propitiatio pro peccatis nostris, non pro nostris autem tantum, sed etiam pro totius mundi.* Et D. Paulus ad Hebræos 1. ait Christum fecisse purificationem omnium peccatorum. Ratio etiam suffragatur: Nam finis Incarnationis est perducere homines in vitam æternam: At introductio ad regnum cæleste, & vitæ æternæ consecutio, non solum per peccatum originale, sed etiam per peccata actualia impediuntur: Ergo Christus venit, non solum ad delendum peccatum originale, sed

A etiam ad tollenda peccata actualia.

Alterum in quo omnes ferè Authores consentiunt, est quod Incarnatio principalis facta est ad tollendum peccatum originale: Nam ut discitur S. Doctor hic art. 4. ad deletionem illius peccati principalis facta est Incarnatio, quod absolute est majus: At peccatum originale, est absolute majus actuali: Ergo &c. Major est certa, quanto enim peccatum est gravius, eò magis humane adversatur salutem, propter quam Deus est incarnatus. Minor vero probatur. Peccatum actualiale, licet intensius majus sit peccato originali, cum plus habeat de voluntario, tamen ex se solum inficit singularem personam, non verò totam naturam, sicut peccatum originale: At peccatum quod de se inficit totam naturam, absolute majus est eo quod de se solum inficit singularem personam; ut enim docet Aristoteles 1. Ethic. cap. 2. bonum gentis divinus & præstantius est, quam bonum particulare: Ergo peccatum originale est absolute majus actuali.

Confirmatur: Ad illud peccatum tollendum principalis venit Christus, ex quo major oritur miseria, & minus voluntaria: Sed ex peccato originali, major oritur miseria, nam ferè omnia peccata actualia ex originali, ut ex causa & fonte ortum habent; ex eo etiam oriuntur penales hujus vitæ, ut mors, ægritudines, ignorantia, concupiscentia &c. Item per peccatum originale, janua cælorum ita clausa erat, ut quantumcumque aliquis esset justus & sanctus, nunquam tamen posset ad Dei visionem pervenire, donec Deo exhibita fuisset condigna & rigorosa satisfactio pro tali peccato, quod etiam est minus voluntarium quam cætera peccata actualia, quia non contrahitur voluntate propria, sed tantum voluntate primi parentis, in quo tanquam in capite voluntates cæterorum hominum continentur: Ergo Christus principalis venit ad tollendum peccatum originale. His præmissis.

Circa propositam difficultatem triplex versatur sententia. Prima est Medina hic art. 4. & Valentia quæst. 1. puncto 6. asserentium, quod existente solo originali peccato, atque etiam existentibus solis actualibus, Christus venisset, ex vi præsentis decreti. Secunda est Cabrera & Nazarij, aliorumque, qui dicunt existente solo originali peccato, vel solis existentibus actualibus, Incarnationem, ex vi præsentis decreti, non fuisse futuram. Tertia verò, quæ in schola Thomistarum communior est, asserit Christum venturum ex vi præsentis decreti, solo existente peccato originali, non verò solis existentibus actualibus. Unde

Dico primò: Solo existente peccato originali, venisset Christus, ex vi præsentis decreti.

Probatur primò: Prima & principalis Incarnationis Dominicæ occasio, fuit peccatum Adami derivatum in omnes posteros, ut patet ex dictis articulo præcedenti: unde ipsemet Christus, qui ad illud delendum missus est, vocatur à D. Paulo secundus Adam, & de culpa Adami, non verò de actualibus aliorum hominum peccatis, canit Ecclesia in benedictione cerei paschalis: *O verè necessarium Ade peccatum, quod Christi morte deletum est! O felix culpa quæ talem ac tantum meruit habere Redemptorem!* Ergo solo originali peccato existente, Christus venisset, ex vi præsentis decreti.

Confirmatur: Daniel. 9. ubi Incarnatio prædicitur futura, fit mentio solius originalis peccati delendi, nam Archangelus Gabriël, ipsum Daniël de tempore adventus Christi instruens, sic ait:

§. II.

Solvuntur objectiones.

Septuaginta Hebdomades abbreviata sunt super A
populum tuum, & super urbem sanctam tuam, ut
consummetur pravaricatio, & finem accipiat pec-
catum, & deleatur iniquitas. Quo loco, de pec-
cato originali loquitur Archangelus, testatur Inter-
pretes. Et de hoc etiam loquitur Deus Isaac 53.
dum ait: Propter scelus populi mei percussus es, &
propter ulcus quod erat in eis, ut ex Hebræo qui-
dam legunt. Ulcus autem vulnus antiquum est,
quod proinde in nobis rectè significat peccatum
originale, propter quod delendum Filius Dei ve-
nit in mundum. Unde Joan. 1. de Christo dicitur:
Ecce Agnus Dei, ecce qui tollit peccatum mundi.
Quod exponens Glossa ordinaria, desumpta ex
Beda, ait: Peccatum mundi dicitur originale pec-
catum, quod est commune totius mundi. Nec ob-
stat quod in aliquibus versionibus legatur in plu-
rali, peccata mundi, nam peccatum originale,
cum virtualiter multiplex sit, & radix aliorum
peccatorum, potest in plurali vocari peccata, ut
patet ex Psalmo 50. ubi Propheta Regius ait: Ec-
ce enim in iniquitatibus conceptus sum, & in pec-
catis concepit me mater mea. Ubi peccatum origi-
nale, quod à matre acceperat, vocat iniquita-
tes, & peccata, quia omnia alia peccata, quæ
per totam vitam perpetraverat, in illo virtua-
liter continebantur, & ab illo ut à causa & radice
pullulabant.

74. Probatur secundò conclusio: Deus statuit in
tempore carnem sumere, ut totam naturam quæ
in Adamo perierat restauraret: At etsi nullum
aliud præter originale peccatum fuisset, tota na-
tura eodem modo perierat, & à jure gloriæ cæ-
lestis excidisset: Ergo ad eam sublevandam Chri-
stus venisset. Major constat ex supra dictis: Mi-
nor etiam videtur certa, peccatum enim origina-
le est peccatum totius naturæ, & inficit omnes
homines, ex Adamo per seminalem propagatio-
nem descendentes, atque illis claudit januam
regni cælestis, ut in Tractatu de peccatis osten-
dimus: Ergo etsi nullum aliud præter originale
peccatum fuisset, totum genus humanum periis-
set, & à jure gloriæ cælestis excidisset.

75. Dico secundò: Solis peccatis actualibus exi-
stentibus, non venisset Christus, ex vi præsentis
decreti.

Conclusio hæc constat ex dictis circa præceden-
tem, si enim liberatio à peccato originali sit pri-
marium & principale motivum Incarnationis, eo
non existente, Christus non venisset, ex vi præ-
sentis decreti: cessante enim fine primario & prin-
cipali alicujus operationis, ipsa operatio cessat.

76. Confirmatur primò: Una ex rationibus, quæ
juxta SS. Patres specialiter Deum moverunt, ut
potius homini quam Angelo peccanti, per Incar-
nationem subveniret, fuit quia per peccatum pri-
mi hominis, tota natura perierat, & à jure gloriæ
cælestis exciderat, peccatum verò Angelorum,
solis Angelis peccantibus, non verò toti naturæ
angelicæ detrimentum attulerat: Sed hæc ratio
cessaret, deficiente peccato originali: Ergo illo
non existente, Verbum Divinum non venisset.

77. Confirmatur secundò: Ex vi decreti præsen-
tis, Verbum Divinum venit in carne passibili &
mortali, ut articulo præcedenti ostendimus: Sed
peccato originali non existente, caro non fuisset
passibilis & mortalis, nam ut ait Apostolus ad
Roman. 5. Per unum hominem peccatum in hunc
mundum intravit, & per peccatum mors: Ergo
peccato originali non existente, non venisset
Christus, ex vi præsentis decreti.

Tom. IV.

O Bicies primò contra primam conclusio-
nem: Deficiente integrâ ratione motivâ di-
vinæ voluntatis & decreti, debet etiam cessare
effectus qui ex illo cõsequitur: Atqui non existen-
tibus peccatis actualibus, deficeret ratio totalis,
quæ Deum movit ad decernendam Incarnatio-
nem: Ergo illis sublaris, & solo originali existen-
te, Christus non venisset, ex vi præsentis decreti.
Major constat, Minor probatur. Totale moti-
vum Incarnationis ab æterno decretæ, fuit libera-
tio hominum ab omni peccato, tam originali,
quàm actuali; ut enim dicebamus initio hujus ar-
ticuli, Christus venit non solum ad deleandum pec-
catum originale, sed etiam ad tollenda peccata
actualia: Ergo liberatio à solo peccato originali,
non fuit integrum & totale motivum Incarnatio-
nis, atque adeò ipso solo existente, deficeret ratio
totalis quæ Deum movit ad mittendum Filium
suum in mundum.

Confirmatur: Omnia peccata actualia in gene-
re causæ materialis destruendæ, prævisa fuere an-
te decretum Incarnationis: Ergo simul cum ori-
ginali composuerunt totalem & integram causam
seu rationem motivam decreti Incarnationis.

Ad objectionem respondeo, concessâ Majori,
negando Minorem, ad cujus probationem, distin-
guo Antecedens: Totale motivum decreti Incar-
nationis fuit liberatio non solum à peccato origi-
nali, sed etiam à peccatis actualibus, prout ad
originale tanquam ad fontem & radicem reduce-
bantur, concedo Antecedens; à peccatis actualibus
seorsim consideratis & independentè ab origina-
li, nego Antecedens, & Consequentiam. Dici-
mus ergo totale quidem & sufficiens motivum
Incarnationis, fuisse reparationem totius naturæ
peccato originali infectæ, sed quia Christus in-
numera diluit crimina, quæ ex illo peccato ut ex
radice procedebant, veluti consequenter & secun-
dario, ad satisfaciendum etiam pro illis Incarna-
tio Verbi Divini ordinata est. Unde dici potest, li-
berationem ab originali peccato fuisse totalem
rationem motivam Incarnationis; liberationem
verò à peccatis actualibus, fuisse illius causam
quodammodo impulsivam. Exemplum est in Sa-
muële, qui ex speciali Dei jussu venit Bethleem
ad ungendum David in Regem, tanquam pro-
pter finem primarium ac præcipuum, quo adep-
to non venisset; habuit tamen aliud motivum
impulsivum, scilicet offerendi Deo sacrificium,
ut colligitur ex primi Regum 16. Aliud exemplum
est in Medico, qui ad suum amicum alicujus ne-
gotij pertractandi causâ venire disponens, & iter
aggrediens, audit filium ejus gravi aliquo morbo
detineri, & ideò promptiori animo ad amicum
pergit, ut ejus filium visiter, & curet: ejus enim
causâ motiva sine qua non conveniret amicum,
est negotium pertractandum; at verò causâ impul-
siva est curatio filij, sine qua absolute amicum
conveniret, sed non cum eadem animi prompti-
tudine.

Ad confirmationem, concessâ Antecedente, ne-
go Consequentiam, quia, ut jam diximus, libe-
ratio hominum à peccatis actualibus, non perti-
nebat per se & primario ad motivum Incarnatio-
nis, sed tantum secundario & ex consequenti, in-
quantum hujusmodi peccata reducebantur ad ori-
ginale, à quo tanquam à radice pullulabant.

LII ij

Unde falsum est quod ex peccato originali & actuali compositum fuerit totale & adequatum motivum decreti Incarnationis; motivum enim primarium & principale illius, fuit deletio peccati originalis; secundarium verò & minus principale, redemptio seu liberatio à peccatis actualibus.

82. Obijcies secundo contra secundam conclusionem: Christus venisset in mundum, etiam si non omnes homines, sed unus solùm homo peccasset: Ergo potiori jure venisset, si essent plurium hominum peccata, quamvis non esset in illis peccatum originale. Consequentia patet, Antecedens verò est D. Chrysostomi homil. 3. in Acta Apostol. ubi explicans illa verba, & dederunt eis sortes, sic ait: *Unius anima perditio tantam habet iacturam, ut nulla ratio possit estimare; etenim si unius anima salvis tanti est, ut ob hanc Filius Dei fieret homo, tantaque pateretur &c.* Quibus verbis clarè docet, propter peccatum solum unius hominis, venturum Christum, etiam si alia futura non essent.

Respondeo, negando Antecedens, & ad illius probationem dico, Chrysostomum verbis illis solùm intendere, misericordiam & amorem Christi erga singulos homines commendare, ratione cuius ita affectus erat, ut etiam pro uno peccatore redimendo, si Deus ita decrevisset, libenter vitam & sanguinem effudisset; sed hoc non ostendit, quod ex vi præsentis decreti, pro uno solùm peccatore Christus venisset.

DISPUTATIO VI.

De quidditate Incarnationis.

Ad questionem 2. Divi Thomæ.

Explicata possibilitate, convenientiâ, & necessitate Incarnationis, & demonstrato fine præcipuo & primario propter quem facta est, consequens est ut de ejus quidditate & essentia differamus, modumque quo unio hypostatica facta est, declaremus.

ARTICVLVS PRIMVS.

Verum unio Verbi incarnati sit facta in natura, vel in persona?

Diximus in disputatione præcedenti, circa Verbi Divini Incarnationem, & modum quo unio Verbi Divini cum humanitate in Christo facta est, duos olim fuisse errores omnino oppositos. Primus fuit Nestorij, Patriarchæ Constantinopolitani, qui negabat unionem naturæ humanæ & divinæ in Christo fuisse factam in persona, sive ex hac unionem resultasse unam personam, quæ simul esset Deus & homo; sed dicebat Christum esse personam creatam, atque purum hominem, cui erat Verbum Divinum unitum unionem accidentali. Primò secundum inhabitacionem, in quantum scilicet Divinum Verbum habitavit in illo, sicut in templo, speciali modo quam in alijs iustis. Secundò per unitatem seu conformitatem affectus, in quantum voluntas illius hominis erat semper conformis voluntati Verbi Divini. Tertiò secundum operationem, quia dicebat hominem illum fuisse Divini Verbi instrumentum. Quartò secundum dignitatem

A honoris, prout scilicet omnis honor qui exhibetur Filio Dei, coexhibebatur filio hominis, propter conjunctionem ad filium Dei. Hinc Christum, non Deum, sed Deiferum esse dicebat, & B. Virginem, non *Deoluxu*, id est Deiparam, sed *Keisobozu*, hoc est Christiparam, appellabat. Hinc etiam negabat has locutiones, *Deus est passus*, *Deus est mortuus &c.* quas Catholici admittunt, propter communicationem idiomatum.

Secundus error fuit Eutychemis, Dioscori, & aliorum, qui ut unitatem personæ contra Nestorium servarent in Christo, dixerunt in eo esse unam tantùm naturam; ita quod quamvis ante unionem essent duæ naturæ distinctæ, divina & humana, in unionem tamen coierunt in unam naturam, & sic dicebant Christi personam ex duabus naturis esse, non autem in duabus naturis subsistere. Illud tamen observandum est, Eutychem in hoc discrepasse à Dioscore, quod dixerit in Christo unam esse naturam, scilicet divinam, per conversionem naturæ humanæ in illam: Dioscorus verò, & alij Eutychemis Discipuli, crediderunt ex divinitate & humanitate, tanquam ex partibus, factam fuisse unam naturam completam, partim divinam, partim humanam, nimis literaliter usurpantes exemplum S. Athanasij in suo Symbolo dicentis: *Sicut anima rationalis & caro, unus est homo; ita Deus & homo, unus est Christus.* Huc modum dicendi sequuntur Armeni, D. Leonti infensissimi, quem in suis sacrificiis anathematizare solent, eo quod errorem illum damnaverit.

§. I.

Uterque error proscribitur, & veritas Catholica stabilitur.

Dico primò: Unio Verbi Divini cum humanitate in Christo, non est facta in natura, ac proinde necessariò asserendum est, Christum duabus constare naturis, divinâ scilicet & humanâ, in eadem persona Verbi unitis.

Conclusio est certa de fide, ac definita in pluribus Conciliis, præcipuè in Calcedonensi actione 1. & 5. in quinta Synodo actione 1. & in sexta act. 11. 13. & 18. & tandem in Lateranensi cap. *firmiter*, colligiturque manifestè ex variis locis Scripturæ, ubi Christus verus Deus & verus homo dicitur, non posset enim sic denominari, nisi divinâ & humanâ naturâ constaret.

Ratio etiam suffragatur, nam ut discutit D. Thomas hic art. 1. tribus modis contingit fieri aliquod unum ex duobus aut pluribus: Primò ex duobus integris, perfectis remanentibus, vel sine ullo ordine unitis, ut ex pluribus lapidibus fit acervus: vel aliquo ordine unitis & dispositis, ut ex lapidibus & lignis, secundum aliquem ordinem dispositis, fit domus. Secundò fit unum ex duobus perfectis, sed transmutatis, sicut ex elementis fit mixtum. Tertiò fit unum ex aliquibus non permixtis, vel permutatis, sed imperfectis, ut ex anima & corpore fit homo. At nullo ex his tribus modis dici potest, divinam naturam & humanam concurrisse in Christo ad constitutionem unius naturæ: Ergo dicendum est, unionem Verbi Divini cum humanitate non esse factam in natura. Major patet à sufficienti enumeratione modorum quibus contingit fieri aliquid unum ex duobus, vel pluribus. Minor etiâ quoad primam partem manifesta est, quia modus ille dicendi potius pertinere videtur ad errorem Nestorij, & aliorum asserentium unionem hanc esse accidē-